

CATO

NEDERLANDSTALIGE SLAVEN IN 18DE EEUWS NEW YORK

WILDE WEG

Cato aan het werk op de boerderij van de familie Mabee bij Schenectady, noordelijk New York. Dit schilderij is gemaakt door Len Tantillo, die in de VS befaamd is om zijn historische impressies. Zie lftantillo.com

In mei 1798 liep de vijftientigjarige Cato weg van huis. Zoals vele andere zwarte slaven in de Verenigde Staten zocht hij een leven waarin hij niet gedwongen werd te werken voor iemand die hem als persoonlijk eigendom beschouwde. Wat Cato wél apart maakt: hij werkte niet in de katoen- of tabaksvelden van de zuidelijke staten, maar in de staat New York, én hij had zeer waarschijnlijk het Nederlands als moedertaal. Dat is verrassend, als je ervan uitging dat met het eind van Nieuw-Nederland in de 17de eeuw ook de Nederlandstalige slaven van het toneel in Noord-Amerika verdwenen. **Michael Douma** laat zien dat dit allerminst het geval was aan de hand van de vele krantenannonces waarin weggelopen slaven werden omschreven.

Honderden opsporingsberichten vond ik in kranten uit New York en New Jersey uit de 18de en 19de eeuw. Tot dusver heb ik gegevens van 370 'Dutch-speaking' slaven gevonden. Aangezien lang niet alle kranten bewaard zijn gebleven, moeten er nog meer geweest zijn. Voor de meesters waren ontsnappingsen uiteraard een kostenpost: als de wegloper niet terugkwam, moest die vervangen worden. Dat was duur. Om hun 'eigendom' terug te krijgen lieten ze daarom gedetailleerde advertenties plaatsen waarin onder

Advertenties of pamfletten waarin weggelopen slaven werden omschreven, kregen wel eens een plaatje ter verduidelijking. Het waren stereotypen, geen gelijkende portretten. Hier is een voorbeeld afgedrukt uit 1824, en een van de gebruikte clichés. Geheel rechts: de advertentie voor Cato nadat hij zijn hielen had gelicht, in de *Albany Gazette* van 6 juni 1798, en onderin een advertentie voor enkele weggelopen mannen tegelijk, uit 1852: John Means uit Mississippi County (Missouri) looft \$2500 uit voor George, Noah, Hamp en Bob.

andere kleding, taalgebruik, lengte en andere uiterlijke kenmerken van de wegloper werden opgesomd. Deze 'Fugitive slave ads' bieden een schat aan informatie over slaven: waar ze woonden, hun taalgebruik, wat voor namen ze hadden, hoe ze gekleed waren, waar ze naartoe wilden om in vrijheid te leven...

Zo omschreef Peter Mabee, de eigenaar van Cato, hem in de *Albany Gazette* van 6 juni 1798 onder andere als opvallend krachtig gebouwd en erg donker. Ook had Cato kennelijk de gewoonte het wit van zijn ogen te tonen, vooral als iets hem niet beviel. Hij sprak Engels en Nederlands en was nooit verder geweest dan Schenectady, Albany en stukken langs de rivier de Mohawk. Toen hij wegliep, droeg hij een geruit katoenen shirt, een wit katoenen onderhemd, een overall, een kort blauw jasje en een zwarte beverhoed. Hij had verschoning meegenomen. Wie hem terugbracht, kreeg dertig dollar, en er wachtte een beloning van vijftien dollar voor wie inlichtingen verstrekke die tot zijn vangst leidden.

Hudson Valley

Cato's eigenaar Mabee had een boerderij in de Hudson Valley even buiten Schenectady, 15 mijl ten noordoosten van Albany, de hoofdstad van de staat New York. Schenectady was in de 17de eeuw een belangrijk handelsdorp aan de noordwestelijke grens van de kolonie Nieuw-Nederland. In de Hudson Valley werkten tot begin 19de eeuw slaven, vaak op familieboerderijen in dorpjes zoals Coxackie, Helleberg en Kinderhook. Hun werk verschilde van dag tot dag: gras maaien, hekken bouwen, houthakken, goederen elders bezorgen waarbij de Afrikanen zelf verantwoordelijk waren voor de financiële afhandeling enzovoort.

Van Cato wordt in de annonce gezegd dat hij alleen lokaal bekend was. Hij kan het Engels dat hij beheerste, dus niet ergens anders geleerd hebben. Mogelijk sprak hij als kind met zijn moeder in een Afrikaanse taal, maar het is zeer waarschijnlijk dat hij vanaf zijn vroegste jeugd met zijn meesters in het Nederlands heeft gecommuniceerd. Deze taal is in de staat New York veel langzamer

Fifteen Dollars Reward!

NOTICE

It is hereby given, that my Negro man named YETT won't stay at home, but runs at large, to and fro. All persons are therefore forbidden to harbor, trust or employ said run-away, even one hour, on penalty of the law; and no excuse will be taken of those who transgress this injunction.

YETT is pretty large sized; not of the blackest order; speaks Low-Dutch and broken English; and plays upon the fiddle.

The above reward will be paid to any person who will safely return said Negro into the custody of the subscriber, residing about two miles from Latham's Mills.

Simon I. Toll.

Oppenheim, March 24, 1824. c333

A NEGRO MAN NAMED NOAH,
Full 6 feet high; black complexion; full eyes; free spoken and intelligent; will weigh about 150 pounds; 32 years old; had with him 2 or 3 suits of clothes, white hat, short blue blanket coat, a pair of saddle bags, a pocket compass, and supposed to have \$350 or \$400 with him.

ALSO--A NEGRO MAN NAMED HAMP,
Of dark copper color, big thick lips, about 6 feet high, weighs about 175 pounds, 26 years old, with a scar in the forehead from the kick of a horse; had a lump on one of his wrists and is left-handed. Had with him two suits of clothes, one a casinet or cloth coat and grey pants.

Also, Negro Man named BOB,
Copper color, high cheek bones, 5 feet 11 inches high, weighs about 150 pounds, 22 years old, very white teeth and a space between the roots of the upper teeth. Had a blue blanket sack coat with red striped lining. Supposed to have two suits of clothes with him in a little lame in one ankle.

\$1,000 will be given for George—\$600 for Noah—\$450 for Hamp—\$450 for Bob if caught in a free State, or a reasonable compensation if caught in a Slave State, if delivered to the Subscribers in Miss. Co. Mo., or confined in Jail in St. Louis, so that we get them. Refer to

JOHN MEANS & R. E. STANLEY.

ST. LOUIS, August 22, 1852. (PLEASE STICK UP.)

Albany, June 1, 1798.

30 Dollars Reward.

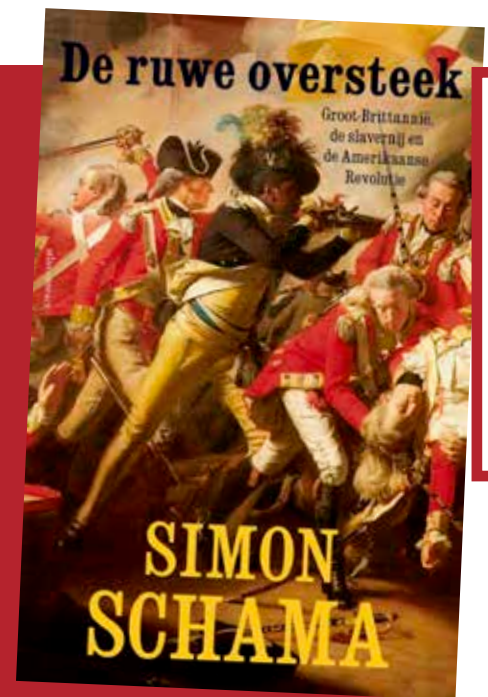
RAN away on the night of the 28th of May last, a Negro Man named CATO, about 25 years of age, about 5 feet 4 inches high, remarkably stout built, very black, large flat nose, very thick lips, he has a curious way of showing the white of his eyes, especially when things do not suit him, speaks English and Low-Dutch: on examination it will appear that he is acquainted only in Albany, Schenectady and some parts of the Mohawk-river; had on when he ran away a cotton check shirt, cotton vest nearly white, jean overalls, blue cloth short coat, black castor hatt, took with him a white shirt, nankeen trowsers and vest. The above reward and reasonable charges will be paid to whoever will return said Negro, if taken above 100 miles from Albany, or 30 dollars if taken within that distance, or 15 dollars to whoever will give information to either of the subscribers, so that his master gets him again.

PETER MABEE,
6 miles above Schenectady.
SIMON MABEE,
at Charlestown, Montgomery County.
N. B. He was seen in Albany on the 30th ult. June 6th, 1798. 13046p10

Zwarte soldaten

De Hudson Valley was niet ver van Nieuw-Frankrijk (nu Canada), waar slaven soms heen vluchtten in de hoop zich er als vrij voor te kunnen doen. Dit nam toe tijdens de koloniale oorlogen tussen de Engelsen en de Fransen midden 18de eeuw, waarop de staat New York wetten aannam die donkere mensen verbood om vanuit Albany naar het noorden te reizen om de grens over te steken. Later in de 18de eeuw liepen gevluchte slaven uit de Hudson Valley meestal naar de stad New York, waar ze gemakkelijk konden opgaan in de vrije zwarte gemeenschap. De slavernij werd eind 18de eeuw in de noordoostelijke regio geleidelijk afgeschaft. Meestal nam een deelstaat dan een wet aan die nieuwgeboren kinderen vrij verklaarde na een zekere datum, hoewel zij nog wel lange tijd naast de mensen die slaaf bleven voor de meester moesten blijven werken. Vermont begon hiermee in 1777, toen Pennsylvania in 1780, New Hampshire en Massachusetts

in 1783, Connecticut en Rhode Island in 1784, New York in 1799 en New Jersey in 1804. Nadat de slavernij in deze staten helemaal was afgeschaft, konden er nog wel slavenmeesters uit zuidelijker staten met hun slaven rondreizen, en was het op zeker moment verboden gevluchte zuidelijke slaven te helpen; zij konden ook met geweld uit 'vrije staten' worden teruggehaald. Tijdens de Amerikaanse Revolutie (1775-1783) hadden tienduizenden slaven van de chaos gebruikgemaakt en waren weggelopen. Sommigen sloten zich aan bij de Britse troepen aangezien de Britten hun vrijheid en land beloofden. Na de oorlog belandden zo'n drieduizend van hen in het onherbergzame en ook ongastvrije Nova Scotia, toen nog Brits. Ze waren vrij maar werden aan hun lot overgelaten. Enkele honderden vertrokken naar Londen. Ook hier was het sappelen. Engelse hervormers stichtten in 1792 voor de ontwortelde Amerikaanse ex-slaven een kolonie in Sierra Le-

one. Simon Schama schreef over deze geschiedenis het boek *Rough Crossings*, in Nederland verschenen als *De ruwe oversteek. Groot-Brittannië, de slaven en de Amerikaanse revolutie* (Atlas Contact, 2020).

verdwenen dan de meeste geschiedenisboeken beweren. Een nauwkeurige studie van dit proces bestaat (nog) niet, maar onderzoekers hebben al wel geconstateerd dat het Nederlands nog eeuwenlang een belangrijke rol speelde in de ontwikkeling van de Hudson Valley. Zo werd het Engels pas in 1794 geïntroduceerd in de First Reformed Church in Schenectady; de kerk hield de laatste dienst in het Nederlands in 1804.

In de Hudson Valley was tweetaligheid in de 18de eeuw niet alleen standaard voor de vrije bewoners. Ook de slaven beheersten vaak beide talen. Velen van hen kwamen ermee in aanraking doordat ze nu eens woonden of werkten bij een Engelstalige familie en dan weer bij een Nederlandstalige. Soms werden ze verhuurd aan een ander boerenbedrijf. Anderen pikten het misschien op onderweg, als ze goederen afleverden in de stad.

Slechts zeer gebroken Engels

In 1799 werd in de staat New York een wet aangenomen die de slavernij er geleidelijk afschafte. De kinderen die voortaan in de slavenverblijven werden geboren, waren vrij. Wel moesten ze tot

in hun twintiger jaren voor de voormalige eigenaar blijven werken. Op 4 juli 1827 kregen alle slaven de vrijheid. Tot die tijd zien we in de annonces weggelopen slaven genoemd die Nederlands spraken en bijna geen woord Engels. In *The Poughkeepsie Journal and Constitutional Republican* bijvoorbeeld stond in 1803 een advertentie om de vijftendertigjarige Ben terug te krijgen. Hij woonde te Dutchess County en sprak Nederlands als zijn 'natural language', en slechts zeer gebroken Engels. In dezelfde krant verscheen twee jaar later een annonce omdat Caesar van Ulster County was weggelopen: hij beheerste 'Dutch and very little English'.

De advertenties zijn geen getrouwe afspiegeling van de slavenpopulatie. Niet alleen waren ontsnapte slaven voor bijna negentig procent mannen en meestal jong, ook mogen we verwachten dat veel Nederlandstalige slaven die geen of weinig Engels spraken, niet het risico namen om weg te lopen naar een gebied waarin ze zich niet verstaanbaar konden maken. De slaven die er wél voor kozen, zullen meer ervaring hebben gehad in 'Yankee'-territorium, bijvoorbeeld door hun werk als bezorger.

Het aantal ontsnapte slaven uit New York en New Jersey die uitsluitend of voornamelijk Nederlands spraken, was in de jaren 1800 en 1810 hoger dan in de 18de eeuw. Kennelijk waren niet alle Nederlandstalige regio's goed geïntegreerd in de steeds machtiger wordende Engelstalige samenleving. De meerderheid van de slaven hier bleef echter tweetalig.

Bedrijfsrisico

De advertenties voor weggelopen slaven leveren een inzicht in de dagelijkse praktijk in de Hudson Valley, maar roepen ook vragen op. Waarom hebben om te beginnen zo weinig Afrikanen in de annonces een Nederlandse naam? Dankzij 19de-eeuwse memoires van Engelstalige inwoners van de staat New York weten we dat zij hun onvrije huisbedienden vaak Engelse namen gaven. Waarom zouden Nederlandstalige boeren in de Hudson Valley hiervan afgeweken hebben? Naast Cato komen we de even klassieke Caesar en Titus tegen, maar de meesten hebben een Engelse naam: Peter, Dick, Ben, Jack, James... Het was bovendien hun enige naam, wat het moeilijk maakt hen in de

Bijna vergeten

Waarom is het verhaal van de Nederlands-Amerikaanse slavenhouders minder bekend? Dat de boekhouding van de boerenbedrijven in de Hudson Valley in de 18de eeuw niet zo uitvoerig was en er bovendien veel van verloren is gegaan, helpt niet mee. De informatie moet bij elkaar gesprokkeld worden uit volkstellingen, gerechtelijke en zakelijke documenten, slavenverkoopcontracten, memoires en reisverslagen.

Maar er zijn ook andere redenen:

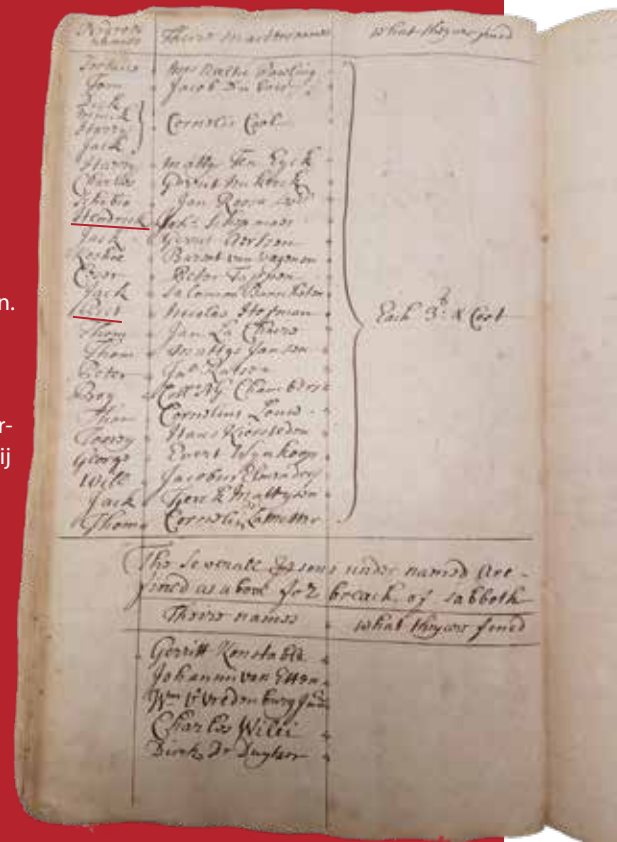
1 Het verhaal ontbreekt in de kranten die voor afschaffing van de slavernij waren, zoals *The Liberator* (Boston, 1831-1866), de *National Anti-Slavery Standard* (New York en Philadelphia, 1854-1865) en *The Emancipator* (Boston, 1833-1850). Deze abolitionistische bladen vormen doorgaans een belangrijke bron van kennis omdat hun kruistocht tegen de slavernij deels bestond uit het vastleggen van slavernijpraktijken, maar aangezien de slavernij in de Hudson Valley al eerder werd afgeschaft, documenteerden ze die niet.

2 De tweetaligheid van veel slaven kan verklaren waarom het Nederlands onder hen is verdwenen en ze dus niet als aparte groep opvielen: ze namen in de 19de eeuw geleidelijk de Engelse taal aan en gingen na

het begin van de emancipatie in New York langzamerhand op in vrije Engelstalige Afro-Amerikaanse gemeenschappen.

3 De Nederlands-Amerikaanse slavernij valt moeilijk in te passen in bestaande kaders – koloniale geschiedenis, de geschiedenis van de vroege republiek of de geschiedenis van de Nederlandse koloniën. De ontwikkeling van de Nederlandstalige slavernij in New York stond grotendeels los van die in Nederlandse koloniën zoals Suriname en de Antillen. Het was een voornamelijk landelijk fenomeen; deze slavernij is in traditionele historische overzichten van de Nederlandse koloniale periode vaak vergeleken als een onschadelijke of zelfs liefdevolle verhouding. Recentere publicaties zoals Jill Lepore, *New York Burning. Liberty, Slavery, and Conspiracy in Eighteenth-century Manhattan* (2005) en Leslie M. Harris, *In the Shadow of Slavery. African Americans in New York City, 1626–1863* (2003) concentreren zich op de Engelstaligen in de grote steden.

In deze opsomming uit 1718 die berust in het archief van Ulster County (New York) staan tussen de slaven met Engelse namen ook Piet en Hendrick genoemd. Ze waren naar een feest gegaan in het huis van een Keeper, een vrije zwarte man; het was op een zondag, wat daar toen voor slaven verboden was. De meesters, onder wie ook met Nederlandse namen, moesten boete betalen voor 'breach of sabbath' (zondag).

archieven te traceren.

Dan is er de kwestie van het hoge aantal ontsnappingen. Hoewel het moeilijk is om precies te berekenen, lijkt het percentage mensen die wegliepen bij Nederlandse meesters in New York en New Jersey erg hoog in vergelijking met bekende statistieken uit de zuidelijke staten. Zegt dit iets over de Nederlandstalige meesters? Waren die bijzonder wreed? Of was het een gevolg van de vrijheid die ze hun onvrije werkrachten gaven om te reizen en lokaal zaken te doen? Of ging er misschien een aanzuigende werking uit van de nabijheid van vrije staten en de veilige basis van de stad New York (zie kader)?

Ten slotte de vraag die voor het Zuiden van de VS ook speelt: was de slavernij in New York winstgevend tot het einde van haar bestaan? Een lastige kwestie. Dat de slavernij in het noordoosten vana ca. 1800 uitstierf, kwam mede door de druk van de antislavernijbeweging, maar had ook economische oorzaken. Historici wijzen erop op dat de komst van grotere

aantallen laaggeschoolde immigranten begin 19de eeuw de slavernij overbodig maakte. Hun loon betalen kon goedkoper zijn dan slaven bed, bad en brood te geven.

Toch hielden de 'Nederlanders' nog lang aan de slavernij vast. Een inmiddels achterhaalde maar vroeger veel gebruikte verklaring hiervoor is dat die bij hen zo mild was: de slaven waren eigenlijk meer familieleden geworden, was het idee. Als dat zo is, waarom loofden de meesters dan maar zo weinig geld uit voor het terugbezorgen van hun 'verwanten'? Mogelijk lag het heel prozaïsch: dat de waarde van een teruggekeerde slaaf was verminderd omdat zijn vlucht hem tot een bedrijfsrisico maakte.

Met elke vluchteling groeiden ook in de Hudson Valley de kosten van de slavernij: vanwege verloren kapitaal, de noodzaak tot handhaving en het verhoogde risico voor investeringen. De slavernij was om allerlei redenen niet meer houdbaar. Dat weglopers zoals

Cato hierbij een rol hebben gespeeld, moet zeker niet worden uitgesloten. Zelf is hij opgepakt en naar de boerderij van Mabee teruggevoerd.

Michael Douma doet onderzoek aan de McDonough School of Business van Georgetown University (Washington DC) en werkt aan een boek over de sociale en economische geschiedenis van Nederlandstalige slaven in de VS. Van hem verscheen onder andere *The Colonization of Freed African Americans in Suriname. Archival Sources relating to the U.S.-Dutch Negotiations, 1860-1866* (Leiden University Press, 2019).

VERDER LEZEN

- ▶ **Michael Douma**, *How Dutch Americans Stayed Dutch. An Historical Perspective on Ethnic Identities*, Amsterdam University Press, 2014
- ▶ **Jeroen DeWulf**, *The Pinkster King and the King of Congo. The Forgotten History of America's Dutch-Owned Slaves*, University of Mississippi Press, 2017